

Ковальчук Лілія Анатоліївна
студентка групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової роботи,
доктор філософських наук
Марченко О.В.*

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ЮРИСТА ТА ЧИННИКИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ У ВНЗ

Юрист – це особа, яка має юридичну освіту та задіяна в сфері юридичної практики. Водночас, на індивідуальному рівні його правосвідомість може бути глибокою та поверховою, цілісною й парціальною, розвиненою й деформованою. Термін «професійна правосвідомість» є синонімом поняття «правосвідомість юриста» і може вживатися для характеристики правової свідомості юристів як соціальної групи, якій притаманний якісно своєрідний (професійний) рівень сприйняття правових явищ.

Всебічний теоретичний аналіз різноманітних правових та політичних проблем, які тісно пов'язані з феноменом професійно-політичної культури юриста, міститься також у працях як вітчизняних, так і зарубіжних учених різних історичних епох з: філософії права – Г.-В.-Ф. Гегеля; М.М. Гуренко; С. С. Сливка; філософії – О. П. Калита; В.С. Соловйова; теорії держави та права – В. Н. Карташев.

На сьогодні серед різноманіття концепцій праворозуміння актуальності та визнання набуває саме концепція «інтеграційної юриспруденції». За думкою філософа права Джерома Холла, автора терміна «інтеграційної юриспруденції», природно правова традиція може бути оновлена сьогодні за рахунок її поєднання з аксіологічним (цілісним) підходом у праві.

Варто погодитись з думкою С. І. Максимова, що хоч філософія права не ставить за мету розв'язання конкретних проблем правознавства, а лише допомагає більш чітко усвідомити досліднику – юристу власну позицію, упорядкувати знання, по – новому поглянути на свій предмет у світлі більш широкого підходу, проте всі центральні, фундаментальні проблеми правознавства знаходять своє розв'язання на філософському рівні [1, С. 36].

Культура особистості юриста – складне поліструктурне явище, що характеризує самореалізацію його особистості в цілому та якість професійної діяльності зокрема – вона дозволяє йому мати відповідні морально-правовим критеріям відносини з іншими суб'єктами права та професійно організувати їх діяльність.

Під професійною культурою юриста як складовою культури його осо-

бистості розуміється, перш за все: 1) здатність до виконання вимог загальнолюдських абсолютних моральних принципів і норм природного права; 2) знання юристом правових та інших соціальних норм, які набуваються з урахуванням досвіду професійної діяльності юристів-попередників; 3) уміння й навички реалізовувати вказані норми та правила під час юридичної професійної діяльності, готовність виконувати свій професійний обов'язок, діяти правомірно в будь-якій ситуації, маючи за головну мету розбудову демократичної, соціальної, правової, національної держави [2].

Звернемося до роботи В. Карташова «Юридична діяльність: поняття, структура, цінність», де юридична діяльність представлена як «відносно відособлені напрями гомогенного впливу на об'єктивну і суб'єктивну соціальну реальність, в яких виявляються і конкретизуються природа права» [3, с. 175]. В умовах ринку зростає роль права в господарсько-економічних відносинах, управлінні суспільством та економікою. Нині основою забезпечення нормальної діяльності підприємств, організацій та установ усіх форм власності є законодавство: грамотні дії юристів є, свого роду, запобіжним механізмом, що захищає суб'єкти, державності від фінансових і економічних проблем.

Складовими професійно-політичної культури юриста виступають такі компоненти: основоположний (формується, насамперед, під впливом чинників духовної культури та не залежить від виду юридичних службових обов'язків); варіативно-практичний (формується, у першу чергу, під впливом правової та національної політичної культур і змінюється залежно від конкретних службово-функціональних обов'язків та прав юриста).

Як зауважує О. Калита, важливу роль юриста у комунікативній ситуації «правознавець – клієнт» відіграють і вербальні, і невербальні засоби спілкування. Під час розмови лише 7% інформації передається словами, а решта – 93% – мовою жестів. Професійна діяльність майбутнього правознавця передбачає різні види комунікативних ситуацій: безпосереднє спілкування з клієнтом і спілкування по телефону. У безпосередньому спілкуванні визначальними серед невербальних засобів є міміка, жести, інтонація, а в консультуванні по телефону – лише інтонація. Безперечно, майбутній правознавець повинен пам'ятати, що вплив на клієнта здійснюється не тільки за допомогою тлумачення змісту законодавчих документів, але й за рахунок особистих якостей, що забезпечить йому довіру й повагу. У зв'язку з цим інтонація ведення діалогу повинна бути доброзичливою, рівномірною. Консультант із питань законодавства повинен уважно поставитися до сутності проблеми, через яку ідентифікується інша особистість, сенс її багатогранного буття [4]. Саме при вивченні філософії права юрист, поглинається в тонкості буття та становлення юриспруденції, а також філософської сторони зображення уявлення суспільства, стосовно юриста.

Основоположний елемент моделі професійно-політичної культури українського юриста ХХІ ст. має такі компоненти: природно-правова політична значущість (ґрунтується на морально-аксіологічній, теоретико-пізнавальній та

природно-правовій професійно-політичній активності юриста); професійне державотворче політичне самовизначення (сприяє формуванню українського національного патріотизму та втіленню принципів українського звичаєвого права); професійна політико-правова відповідальність юриста (ґрунтується на глибокому розумінні сенсу й наслідків його професійно-політичної діяльності, основою якої є боротьба з наслідками руйнації української культури: передусім духовного, правового та національно-політичного її сегментів в цілому та правовим нігілізмом зокрема).

1. Максимов С. І. Філософія права як сфера співпраці юристів і філософів // Проблеми філософії права. – 2003. – Том 1. – С. 36.

2. Сливка С. С. Професійно – політична культура юриста: Автореф. докт. юрид. наук. – Київ, 2007.

3. Карташев В.Н. Юридическая деятельность: понятие, структура, ценность / В.Н. Карташев. – Саратов, 1989. – 218 с.

4. Калита О.П. Мова як раціональна дія в системі формування комунікативної компетентності юриста [Електронний ресурс] / О.П. Калита: Електронне фахове видання “Народна освіта” / О. П. Калита. – 2012. – № 19. – Режим доступу до журн.: <http://narodnaosvita.kiev.ua>.

Вовчок Денис Анатолійович,
студент групи М-ЮД-623
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
*Науковий керівник: начальник
відділу організації наукової
роботи, доктор філософських
наук Марченко О.В.*

ПІДГОТОВКА ЮРИСТА-ПРОФЕСІОНАЛА ЗАСОБАМИ ДИСЦИПЛІН ФІЛОСОФСЬКОГО ЦИКЛУ

Високі моральні якості юриста є особливо важливою складовою його професійної свідомості, оскільки істотно позначаються на якісному рівні всіх аспектів культури представника юридичного фаху, а отже на ефективності тих ключових соціальних підсистем, які він обслуговує. Одним із чинників морально-світоглядного становлення юриста виступає філософія права.

Взагалі, філософія права характеризує зумовлене соціальним, духовним, політичним, економічним ладом правове життя людини й людства, що виражається у досягнутому рівні розвитку правової діяльності, правосвідомості і взагалі у рівні правового розвитку суб'єктів (людини, різних соціальних груп, людства), а також забезпечує верховенство права у суспільному житті, гуманітарні принципи справедливості, свободи й гуманізму, людини як ви-